

Ämnesområde:

Livsstil

Motion 24:

Märk produkter vid källan för resurssnål och miljövänlig avfallshantering

Version: 3

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Bo G Eriksson

Organisation: Ökenodlarna

E-post: bo@desertcultivation.org

Sammanfattning: Ett stort hinder för att nå en cirkulär användning av jordens resurser är att blandningen av olika material i produkter är okänd. Ett krav på tydlig märkning vid produktionen skulle ge produkter, som avsevärt lättare sorteras i behandlingsbara fraktioner när produkterna lämnas som avfall. EU skulle kunna ge ett sådant tillägg till det redan existerande avfallsdirektivet och då även gälla för importprodukter.

Föreslagna åtgärder: Inför genom lagstiftning krav på att alla konsumentprodukter märks så att de lätt kan avfallssorteras för återvinning av innehållet och dess resurser.

Motiv och bakgrund: Det är svårt att sortera avfall i olika fraktioner efter innehåll och det blir därmed svårt att återvinna resurser. Bristen på information om innehållet leder till att onödigt mycket avfall förbränns istället för att återvinnas. Detta strider mot den vedertagna principen om att avfall skall stanna på högre steg i avfallstrappan än förbränning.

Märkningstekniken utvecklas snabbt. Till exempel kan textilier märkas med streckkod men än bättre med radiofrekvens-identifiering (RFID - (som du kanske har för att öppna porten)). Märkningen kan till exempel innehålla information om fibersammansättning, kemikalieinnehåll och lämplig avfallsfraktion. Textilierna eller fibrerna kan då återvinnas. Idag eldas cirka 80.000 ton textilier, vilket ger knappt 120.000 ton koldioxidtillskott till atmosfären. Denna belastning kan till stor del undvikas. För närmare studier se: Naturvårdsverkets rapport 6685 oktober 2015 ?Textilåtervinning. Tekniska möjligheter och utmaningar. Alternativt <http://rdcu.be/nmJ2>

Bilaga finns [online](#) till denna motion

Motion 29:

Palmolja i innehållsförteckningen

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Saga Lennskog

E-post: sagalennskog@gmail.com

Sammanfattning: För att göra det enklare för den enskilda konsumenten att göra medvetna val så bör det stå i innehållsförteckningen vad en produkt innehåller, speciellt om det är ett ämne som påverkar klimatet negativt. Idag är det svårt att veta vad en produkt innehåller om man inte är väldigt insatt.

Föreslagna åtgärder: Innehållsförteckningen för skönhetsprodukter och rengöringsmedel skall skriva ut att det använts palmolja för att tillverka produkten.

Motiv och bakgrund: Sen 2014 måste alla länder som ingår i EU ha med i innehållsförteckningen vilket vegetabiliskt fett eller vilken vegetabilisk olja som använts för att producera livsmedlet. Det har gjort det lättare att kunna göra ett val som konsument om man vill handla produkter producerade med den omtalade ” palmoljan” .

Palmolja används dock inte bara i livsmedel utan också i skönhetsprodukter och rengöringsmedel. För den här typen av produkter finns dock inget måste att skriva ut att produkten är producerad med palm(olja, fett, kärna). Om en produkt av den här typen innehåller substanser från palm så kan det omskrivas på många olika sätt i innehållsförteckningen, som till exempel: ” TEA-lavryl sulphate” och ” Pentaerythryl” .

Palmolja är ett stort problem för vårt klimat då det huggs och bränns ner enorma arealer av världens mest artrika regnskog för att göra plats för oljepalmsodlingar. Att regnskogarna förstörs är den främsta anledningen till att en av världens största utsläppare av växthusgaser är Indonesien.

<http://smmi.nu/las-mer/artiklar/palmolja/>

<http://www.greenpeace.org/sweden/se/skog/indonesiens-regnskog/>

Motion 59:

Återupptagande och utbyggnad av tåg och båtförbindelser inom Europa

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Lena Pårup, Gerd Johnsson-Latham, Magnus Ivarsson, Inger Lindberg

E-post: lenaparup@gmail.com

Sammanfattning: Förbindelser som lagts ner ca 1990-2010:

Nattåg Stockholm-Hamburg

Nattåg Stockholm-Oslo

Nattåg Stockholm-Göteborg-Halmstad-Helsingborg

Nattåg Stockholm-Köpenhamn

Nattåg Stockholm-Trondheim

Nattåg Malmö-Berlin (året runt)

Nattåg Malmö-Prag-Budapest

Nattåg Köpenhamn-Göteborg-Oslo

Båt Göteborg-London

Båt Stockholm-St Petersburg

Förbindelser som lagts ner ca 2010-2015:

Nattåg Köpenhamn-Schweiz (Basel)

Nattåg Köpenhamn-Amsterdam

Nattåg Köpenhamn-Paris

Nattåg Stockholm-Storlien/Duved/Åre (året runt)

Båt Göteborg-Kristiansand-Newcastle
Båt Göteborg-Kristiansand
Biltåg Hamburg-Wien/Basel/Cannes

Föreslagna åtgärder: Föreslagna åtgärder

Göra det möjligt att välja tåg/båt i stället för flyg/bil genom:

* Att återuppta och bygga ut tåg och båtförbindelser i Sverige och Europa.

* Att det blir pålitligare och enklare att ta tåg/båt.

* Att införa principen förorenaren betalar, vilket skulle göra tåg/båt konkurrenskraftiga i förhållande till flyget.

Motiv och bakgrund:

Bakgrund

Flygandet i världen har ökat lavinartat och inte minst vi svenskar flyger som aldrig förr. Sedan 1980-talet har flyget konkurrerat ut andra sätt att resa, vilket i princip tvingar det stora flertalet att ta flyget, om de alls vill ha möjlighet att resa.

Bara på några decennier så har en rad tåg och båtförbindelser lagts ned inom Europa, vilket gör det svårt för människor att resa klimatsmart. Detta gör det också svårt för EU och enskilda länder att uppfylla de åtaganden som gjorts avseende miljö och klimat.

Ska vi kunna minska utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser bör nya och tätare tåg- och båtförbindelser byggas ut, både för resor dag- och nattetid.

Avsaknaden av politisk handling när det gäller dessa frågor är tydlig och det enda förslag som lyfts fram är dyra snabbtåg. Varför inga internordiska nattåg? Varför inga nattåg och båtar till andra länder? För att människor ska kunna välja tåget måste det vara punktligt, bekvämt och enkelt. Att beställa en tågresor från tex Stockholm till Barcelona ska vara lika lätt som att beställa en flygresor.

Det är alltså svårare att resa klimatsmart idag än det var 1970, trots många tekniska framsteg. Detta är rätt uppeendeväckande och kräver kraftfulla politiska insatser, både i EU och gemensamt i de Nordiska länderna.

Lena Pårup
Gerd Johnsson-Latham
Magnus Ivarsson
Inger Lindblad

Motion 61:
Ransoneringsystem för nöjesresor med flyg

Version: 2

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Thomas Engdahl

E-post: thom59engdahl@gmail.com

Sammanfattning: Varje svensk medborgare får ett "ransoneringskort" (kan ligga digitalt knutet till passet) och utfärdas med 5 eller 10 års intervaller. Exempel: Anta att man får en kvot resor lagrat i passet att användas inom 10 år. Om kvoten utgörs av 10 flygresor tur och retur huvuddestinationen plus eventuella inrikesflygresor (för att nå huvuddestinationen) så står det var och en fritt att fördela dessa resor under de

tio åren. Ex. Resa mellan Arlanda och Cancun (Mexico) räknas som 1 flygresor tur och retur även om resan inte är direktflyg utan kräver flera byten för att nå huvuddestinationen.

Föreslagna åtgärder: Införa ett allmänt ransoneringsystem för nöjesresor med flyg. Varje svensk medborgare tilldelas en kvot flygresor att fritt använda sig av. Dessutom information som upplyser om den skadliga effekt på planetens klimat och i förlängningen på oss människor som ökningen av koldioxid har.

Motiv och bakgrund: Flygets klimatpåverkan är stor och ökande. I Sverige har antalet utrikes flygresor per invånare mer än fördubblats sedan början av 90-talet. Nya beräkningar bekräftar att vårt internationella flygande svarar för lika stora utsläpp som all bilkörning i Sverige. I beräkningarna av flygets utsläpp av koldioxid är utsläpp på hög höjd (10 000 meter) inräknat (källa: Naturvårdsverket). Det finns en uppsjö av faktabaserade rapporter och inlägg att ta del av i ämnet så jag redogör eller hänvisar inte till dessa här. De svenska myndigheter/instanser som har mest ansvar är Sveriges regering och riksdag. För att vi ska nå målet enligt Parisavtalet och Sveriges klimatmål krävs kraftfulla och för medborgarna obekväma åtgärder. Det går inte, som vissa påstår i debatten, att förlita oss på att flyget kommer kunna gå på biobränsle eller el. Om det ens är möjligt kommer det ta mycket lång tid att förverkliga, och den tiden har vi inte. Parallellt med ett införande av ransoneringsystem behövs information till allmänheten. Information som upplyser om den skadliga effekt på planetens klimat och i förlängningen på oss människor som ökningen av koldioxid har. En slags varudeklaration av flyget i likhet med den som vi har för alkohol och tobak.

Motion 73: Förbjud direktreklam i pappersformat

Version: 2

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): BirGitta Tornérhielm, Janine O'Keeffe, Elisabeth Lundqvist, Becka Le Moine, Karin Nilsson Jungermann

E-post: gitta.tor@gmail.com

Sammanfattning: Förbud för pappersreklam är ett effektivt sätt att nå klimatmålen enligt Sveriges klimatlag (2017:720)

Föreslagna åtgärder:

Vi föreslår att direktreklam i pappersformat förbjuds i Sverige med effekten att minska konsumtionen och därmed också dämpa produktionsbehovet.

Motiv och bakgrund:

Sveriges Klimatlag anger att växthusgasutsläppen ska vara minst 85 procent lägre än utsläppen år 1990 senast år 2045 (Klimatlag (2017:720)

Möjlighet att närma oss målet är bland annat att effektivisera och att sänka vår produktion. Möjlighet för sänkt produktion är bland annat minskad reklam.

Utsläpps-vinster med minskad reklam:

- Växthusgasutsläppen minskar i alla led.
- Opinon för ett samhälle utan slit och släng stärks

- Den minskade reklamen ger mindre konsumtion
- Pappersprocess och kemikalier skapar utsläpp
- Kraftigt minskad reklam med eliminering av pappersreklam sparar mycket skog
- Skogen bidrar kraftigt till utsläppsminskningen som kolsänka

Motion 134:

En långsiktig och genomtänkt strategi för att minska flygets utsläpp

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Magnus Ivarsson, BirGitta Tornérhielm, Gerd Johnsson-Latham, Inger Lindberg, Lena Pårup

E-post: ivarsson.magnus@gmail.com

Sammanfattning: Den globala medel- och överklassens ständigt ökande flygande bidrar på ett oacceptabelt sätt till den globala temperaturhöjningen. Om denna utveckling inte bryts kommer detta att få katastrofala konsekvenser. Att vänta på nya, ännu oprövade lösningar som ska ersätta dagens växthusgasintensiva teknik är inget alternativ då utsläppsminskningen behöver ske i rask takt. Därför föreslås en kombination av åtgärder för att påverka människors livsstil i form av ökad beskattning, lagstiftade restriktioner och riktad information om konsekvenserna av flygets växthusgasutsläpp.

Föreslagna åtgärder: - Ökning av flygskatten i syfte att påverka människors resvanor mot minskat flygande.

- Ett regeringsinitiativ i syfte att verka för global beskattning av flygbränsle.
- Lagstiftning som begränsar flygbolagens högsta tillåtna utsläpp.
- Stopp för subventioner till flyget.
- Riktad information om konsekvenserna av flygets utsläpp med särskilt åläggande till flygbolagen vid försäljning av resor.

Motiv och bakgrund: Enligt flera beräkningar härrör ungefär hälften av de globala utsläppen av växthusgaser till en livsstil som främst kännetecknar världens 10 % rikaste befolkning som konsumerar, lever och inte minst flyger på ett sätt som sammantaget är inkompatibelt med de långsiktiga målen i Parisavtalet. En sådan växthusgasintensiv livsstil kommer i allt högre grad att drabba människor i fattigare delar av världen, men även oss alla, och framtida generationer som riskerar att drabbas av katastrofer som svält och översvämningar och tvingas på flykt.

Utvecklingen mot en kontinuerlig ökning av flygandet med allt mer växthusgasutsläpp som följd måste vändas. Ny teknik och/eller nya bränsleformer kan på sikt erbjuda en lösning men utvecklingen måste vändas snarast och därför krävs också åtgärder för att påverka livsstilsförändringar i riktning mot minskat flygande och stimulera till andra sätt till självförverkligande, inklusive genom att resa och förflytta sig.

Erfarenheter från andra områden där man velat uppmuntra till livsstilsförändringar kan bidra. Tobaksrökningen har exempelvis minskat kraftigt under de senaste decennierna, bl.a. som en följd av en strategi bestående av åtgärder på flera fronter: ökad beskattning, lagstiftade restriktioner (förbud på vissa platser) och riktad information om rökningens negativa konsekvenser (på exempelvis cigarettpaket). En liknande strategi kan tillämpas för att minska flygandet. Därför kräver vi att regeringen upprättar en långsiktig, genomtänkt och konkret plan som bygger på en kombination av åtgärder i form av (1) ökad beskattning, (2) lagstiftning om restriktioner och (3) riktad information med stöd i beprövad erfarenhet.

1. Krav på en adekvat beskattning och stopp för subventioner

Skatten på flygresor måste successivt höjas för att leda till nödvändiga beteendeförändringar. Den exakta utformningen bör utredas och en tänkbar målsättning kan bestå i att stegvis höja skattenivån så att den motsvarar andelen på cigaretter, där ungefär halva konsumentpriset utgörs av skatt. För att öka skatteuttagets legitimitet bör pengarna öronmärkas till satsningar på hållbara alternativ till flyget samtidigt som alla subventioner till flyget stoppas. Regeringen bör också verka i internationella fora för en global överenskommelse om beskattning av flygbränsle.

2. Krav på lag som fastställer gräns för högsta tillåtna utsläpp

Det akuta läget kräver också någon form av restriktion för flygandet, förslagsvis genom att flygbolag och privata flygplansägare förbjuds att genomföra resor där växthusgasutsläppen hamnar över en viss nivå per kilometer och resenär. Denna gräns kan exempelvis initialt inriktas på resor med de äldsta, minst effektiva, flygplanen eller mindre jetflygplan anpassade för en eller ett fåtal resenärer. Därefter bör den tillåtna utsläppsnivån successivt sänkas med visst intervall. Fördelen med ett sådant tillvägagångssätt är att det också skapar förutsägbarhet för flygbranschen samtidigt som industrin pressas att skynda på omställningen.

3. Krav på information om klimatkonsekvenser av flyget

Slutligen krävs stora insatser för att informera om flygandets skadliga konsekvenser på bred front riktade mot olika konsumentgrupper. Denna information bör vara tydlig, konkret och bl.a. innebära att flyg- och resebolag vid reklam och biljettförsäljning åläggs att informera om hur stora utsläpp och klimatskador en planerad resa resulterar i och vilka konsekvenser flygets utsläpp sammantaget har på lång sikt, t.ex. i form av antal kvadratmeter nedsmälta isar. Varningarna bör följa exemplen från varningstexterna på cigarettförpackningar, med effektiva bilder och symboler.

Motion 135:

Skärpta återvinningsmål ett första steg mot ökat återbruk och hållbarhet

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Magnus Ivarsson, Gerd Johnsson-Latham, Lena Pårup

E-post: ivarsson.magnus@gmail.com

Sammanfattning: Våra nationella mål för återvinning är, i flera fall, satta under de mål för återvinning som redan uppnåtts. För att stimulera en utveckling mot ökad återvinning och hållbarhet behöver vi mål som driver på utvecklingen och stimulerar till hållbart agerande. I motionen föreslås att regeringen ger i uppdrag till lämplig myndighet att utreda dessa och relaterade frågor.

Föreslagna åtgärder: Att lämplig myndighet uppdras att:

- formulera nya återvinningsmål satta över de nivåer som (faktiskt) redan uppnåtts
- skapa en långsiktig plan för stegvis höjning av målnivån
- utreda hur ökad återvinning av plastförpackningar kan uppnås genom att producentansvaret skärps i lagstiftning

Motiv och bakgrund: För att lyckas minska de utsläpp som är associerade till vår livsstil kommer det med största sannolikhet krävas en övergång från konsumtion av varor till tjänster, en allmän minskning av konsumtion och en transformation till en mer cirkulär ekonomi. I det sistnämnda ingår bland annat att betydligt högre grader återvinning och återbruk än idag. På en planet med ändliga resurser är det en omöjlighet att ständigt utvinna nya råvaror för att understödja högkonsumerande gruppers ohållbara livsstilar, där en icke-försumbar del rör återvinning och återbruk av förpackningar.

Det kan verka glädjande att Sverige 2015 nådde upp till sju av åtta av de mål vi själva satt upp för materialåtervinning genom förordning (2014:1073) om producentansvar för förpackningar. Men utfallet kan givetvis bara värderas i relation till målens ambitionsnivå. Som exempel kan nämnas att det övergripande målet för materialåtervinningen är att 55 % av den mängd förpackningar som tillförs den svenska marknaden ska återvinnas men 2015 uppmättes den totala återvinningen till 73 %. Gällande plastförpackningar (exklusive PET-flaskor) är målet 30 % och 2015 återvanns 45 %.

Förordningen rymmer visserligen en rad planerade skärpningar från 2020, då målet för den totala återvinningen höjs till 65 %, men det är alltså fortfarande en lägre nivå än den faktiska återvinningen 2015. Målet för plastförpackningar höjs samma år till 50%, marginellt högre än 2015 års nivå. En sådan brist på skärpta ambitionsnivåer är minst sagt anmärkningsvärd eftersom målen bör vara satta så att de bidrar till att driva utvecklingen framåt.

Det bör också finnas en plan för stegvis höjning av ambitionsnivån över en relativt lång tidshorisont så att producenter och konsumenter kan planera sitt agerande. Om man ser på exempelvis glas och pantburkar så var återvinningsgraden 2015 94% respektive 92%. Någonstans kring 90-95% borde således inte vara omöjligt med existerande teknik och förutsättningar.

Mer ambitiösa mål måste också kopplas ihop med en differentierad uppsättning effektiva åtgärder för ökad återvinning. Det finns redan idag en skyldighet att sortera sina sopor enligt avfallsförordningen (2011:927), men det är uppenbart att det saknas incitament och belöningar. Det borde exempelvis gå att lära sig av de åtgärder som applicerats på de förpackningar där återvinningsgraden redan idag är över 90%. Ett liknande retursystem som det som regleras i förordning (2005:220) om retursystem för petflaskor och metallburkar skulle exempelvis kunna utformas gällande vissa kategorier av hårda plastförpackningar (för t.ex. schampo, balsam, duschkräm). En annan viktig faktor är att det måste bli lättare att ”göra rätt”, i det här fallet att sortera. Den genomsnittliga närheten till sopsorteringsstationer skulle kunna ökas och kommuner skulle kunna tvingas eller uppmuntras erbjuda möjlighet till sortering i olika behållare i alla offentliga soptunnor i stadsmiljö.

Avgörande för återvinningssystemets trovärdighet är att de förpackningar som medborgarna sorterar i hög grad också återbrukas. Plastförpackningar är särskilt bekymmersamt att återbruka eftersom det finns många olika typer av plast med olika egenskaper. Det behövs därför konkreta åtgärder för att öka återvinningsgraden av plast. Exempel på åtgärder är att, i lag, begränsa antalet typer av förpackningar som är tillåtna på marknaden alternativt att på olika sätt pressa branschen att utveckla mer enhetliga standarder för förpackningar.

Motion 152:

Minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser !

Version: 3

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Eva Bexell, Margareta Falk, Ann Helleday, Ann-Mari Hofsten, Kristina Salén

Organisation: Psykologi för klimatet

E-post: kristina.salen@tele2.se

Sammanfattning: En minskning av de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser är nödvändig snarast . För att nå Parisavtalets mål måste vi i Sverige få ner våra utsläpp från nuvarande dryga 10 ton per person och år till 2 ton. För att nå det målet måste vi ändra våra vanor.

Naturvårdsverket har bra information om klimatet men den når bara ett fåtal. Informationen måste spridas och utformas så att den når ut till fler och hjälper människor att minska sina utsläpp. Även ekonomisk styrning och ransoneringar behövs. Det MÅSTE löna sig att leva klimatvänligt.

Föreslagna åtgärder: Vidta åtgärder för att skapa motivation för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser genom information och politik !

Uppdra åt Naturvårdsverket att ge information om hur var och en kan minska sina utsläpp !

Förbered för att införa mer ekonomiska styrmedel och ransoneringar som gynnar en klimatvänlig livsstil.

Motiv och bakgrund: Våra konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser i Sverige har ökat de senaste åren. För att nå 2-gradersmålet enligt

Parisavtalet måste vi minska dessa snarast. De ligger nu på drygt 10 ton per person och år och måste ner till 2 ton.

Då krävs det att vi ändrar våra vanor . Hur ska det gå till ? Hur kan man skapa motivation till livsstilsförändringar som leder till minskade utsläpp ?

Enligt psykologin kan bl a INFORMATION , EKONOMI och RÄTTVISA skapa motivation.

Naturvårdsverket har mycket bra INFORMATION om klimatet och livsstilen men den når bara ut till ett fåtal. Vi föreslår därför att NV får i uppdrag att utforma, presentera och sprida informationen så att den når ut till fler . Informationen ska främst vara till hjälp när man vill minska sina utsläpp och även visa på det positiva med en klimatvänlig livsstil .

Från politiker media och inte minst sociala medier får vi motsägelsefull information i klimatfrågan t ex om flygets påverkan. Vi tar gärna till oss den information som passar till våra handlingar för att slippa den sk kognitiva dissonansen. Fortfarande förekommer en hel del missuppfattningar i klimatfrågan. Därför är det nödvändigt att en objektiv myndighet ges i uppdrag att ge informationen.

Det kommer dock inte räcka med information. Det har visat sig i försök att bara ett fåtal personer efter adekvat miljöinformation ändrar sitt beteende enbart av miljöskäl. Att allmänheten är informerad av en statlig myndighet är ett första steg och kan underlätta för politiker att ta obekväma beslut.

EKONOMISKA SANKTIONER är ett starkt skäl till att ändra beteende. Kraftig och effektiv ekonomisk styrning är ett måste. Någon form av skatteväxling som gynnar klimatet är flera partier i riksdagen positiva till. Det som förstör måste bli dyrare och det klimatvänliga billigare. Det MÅSTE löna sig -också ekonomiskt- att leva klimatvänligt . Då kan vi bli motiverade att ändra våra vanor och klimatmålen nås inom rimlig tid.

En annan viktig faktor som påverkar vår vilja att ändra beteende är RÄTTVISA . Det är lättare att avstå från flygresan om även andra måste göra det. Därför kan ransoneringar upplevas som rättvisa . Exempelvis ransonering av flygresor skulle ge en snabb effekt . Vad andra gör är allmänt en viktig pådrivare . I synnerhet är det viktigt att politiker m fl inflytelserika personer föregår med gott exempel.

Motviljan att ändra vanor och avstå beror även på att det kan kännas meningslöst eftersom Sverige släppet

ut så lite växthusgaser globalt sett. Ett av problemen med klimatutsläppen är just att de består av så många små källor. Enligt klimatforskare som Kevin Anderson är utsläppen mycket ojämnt fördelade. Cirka 50 % av utsläppen orsakas av 10 % av världens befolkning. Många av oss i Sverige tillhör den gruppen. I alla avseenden som Sverige kan bli ett föregångsland bidrar vi till mycket mer än vår faktiska andel. Många människor är oroliga för klimatförändringen och vill hjälpa till. De förväntar sig och längtar efter regler och stöd från politiken som kan underlätta minskningen av de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser.

Motion 155: **Kortare arbetstid för klimatet**

Version: 3

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Göran Hådén

E-post: goran.haden@gmail.com

Sammanfattning: Kortare arbetstid behöver lyftas som en viktig klimatfråga. Pga rekyleffekten är kopplingen mycket stark mellan högre löner och högre klimatpåverkan. Vi måste därför välja mer fri tid istället för mer pengar, samt komplettera med reformer som gör att låginkomsttagares ekonomi inte försämras. Det kan göras på flera sätt, har gjorts förr och har stort stöd i opinionsundersökningar.

Att ändra arbetstidslagen är inte hela lösningen, men det är en konkret reform riksdagen kan rösta igenom som kan påverka normer för alla.

Föreslagna åtgärder: att ändra arbetstidslagen så att normalarbetstiden räknat per vecka minskar med en timme redan 2019, och sedan ytterligare en timme varje år nästa mandatperiod, så att vi valåret 2022 når 36-timmarsvecka

Motiv och bakgrund: Under 1900-talet förverkligades mångas drömmar om mer fri tid och mindre lönearbete. Vi fick lagstadgad semester, arbetstidsförkortningar och sänkt pensionsålder, samtidigt som medellivslängden ökade med cirka tre månader per år.

Nu när vi är mycket rikare än då, anser riksdagen att vi inte har råd att korta arbetstiden längre.

Utifrån att vi kan producera mer på kortare tid, så valdes fram till 1970-talet både mer konsumtion och kortare arbetstid. Sedan dess har politiken ensidigt valt överkonsumtion. I dag lever vi svenskar i snitt som om vi hade fyra jordklot att hämta resurser ifrån. Hemmen blir överfulla av prylar, men vi hinner inte använda så mycket.

Högre löner ger högre miljöpåverkan. Enligt forskningsrapporten Extreme carbon inequality (Oxfam 2015) orsakar världens rikaste tio procent hälften av alla utsläpp av växthusgaser som kommer från individuell konsumtion, medan den fattigaste hälften av världens befolkning endast orsakar 10 procent av dessa utsläpp.

Rekyleffekten visar att när vi sparar pengar på miljöåtgärder, så får vi mer pengar att lägga på överkonsumtion som fler flygresor. Att välja kortare arbetstid istället för högre lön är därför av stor vikt för att klara klimatmålen? se till exempel Naturvårdsverkets rapport Klimatomställningen och det goda livet,

där resultat indikerar att förkortning av arbetstiden med 1 procent minskar hushållets energianvändning och växthusgasutsläpp med drygt 0,8 procent?

Kortare arbetstid för fler kan bland annat främjas genom fler kommunala initiativ, sänkt norm för heltid i arbetstidslagen, arbetstidsbanker för anställda eller att ge alla anställda samma rätt att arbeta deltid som småbarnsföräldrar har idag. Kvinnodominerade yrken i offentlig sektor måste få rätt till kortare arbetstid, liksom många genom avtal redan fått i mansdominerade yrken i privat sektor.

Miljöeffekten bygger på att timlönen blir densamma, eller i alla fall inte åter upp hela miljövinsten. Därför bör kortare arbetstid kombineras med reformer som gör att låginkomsttagares ekonomi inte försämras.

Vi har stöd. Valforskningsprogrammet vid Göteborgs universitet 2014 visar att det är lika många positiva som negativa till att införa sex timmars arbetsdag för alla förvärvsarbetande. FSI/Kairos future 2014 visar att det konstant sedan 1990-talet är en klar majoritet av de heltidsarbetande som hellre vill ha kortare arbetstid än högre lön. Tyvärr vågar många inte avvika från heltidsnormen om inte fler på deras arbetsplats och omgivning gör det, vilket ytterligare talar för kortare arbetstid genom en generell successiv arbetstidssänkning.

Slit inte ut människor och miljö. Genom att dela på delbara jobb kan stressen minska både för de som får jobb och för de som går ner i arbetstid.

Framtidsvisionen för klimatomställningen måste vara mer än frånvaro av elände. Vi behöver även lockande framtidsbilder om högre livskvalitet och mer tid att leva.

Motion 165: Reklamfritt på nätet

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Roger Bydler

E-post: roger.bydler@relatio.se

Sammanfattning: De dominerande nätbaserade företagen som Google, Amazon, Facebook m.fl. får merparten av sina intäkter från reklam de säljer. Reklamen har blivit allt mer individanpassad utifrån de profiler företagen tar fram från våra sökningar och inlägg via deras plattformar. Vi har alltså ingen möjlighet att själva välja vilken reklam vi vill ta del av. Många vill över huvud taget inte få reklamslag när de går ut på nätet.

Föreslagna åtgärder: Att ingen nätbaserad reklam får riktas till enskilda individer utan deras godkännande. och att överträdelse ska ge ” drabbade” individer rätt till skadestånd.

Motiv och bakgrund: Reklam utgår från att påverka våra köpbeteenden och förstås att vi ska köpa mera. I traditionella medier är det i stort sett samma typ av reklam som vi har sett under lång tid. Digitala medier använder algoritmer som gör att reklam vi möter blir allt mer anpassad efter vem vi är och inte minst vilka behov vi har. Nätbaserad reklam anpassas via dessa algoritmer automatiskt utifrån vad en individ söker på nätet, ger uttryck för på Facebook eller ” gillar” eller ” inte gillar” .

De dominerande nätbaserade företagen som Google, Amazon, Facebook m.fl. får merparten av sina

intäkter från reklam de säljer. Vi har idag ingen möjlighet att själva välja vilken reklam vi vill ta del av. När vi går in på en sajt, en nätbaserad tidning eller vad det nu är så kommer dessa reklaminslag.

Eftersom vår konsumtion är en av de dominerande utsläppskällorna, måste våra konsumtionsmönster ändras radikalt. Vi orsakar idag utsläpp motsvarande 11 ton CO₂e per person och år. För att klara max 2 graders global uppvärmning, som Parisavtalet stipulerar som den gränsen vi inte får överskrida, måste vi enligt Naturvårdsverket ner till under 2 ton per person och år. Reklamen är därför en viktig del i ändrade konsumtionsmönster. Den måste mer eller mindre bort och definitivt inte påtvingas oss. Många vill över huvud taget inte få reklaminslag när de går ut på nätet.

Motion 225:

Reduce CO₂ emissions for children undertaking sport

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Janine O'Keefe

E-post: janineoke@gmail.com

Sammanfattning: ' "A huge amount of Norwegian kids are doing sports, so we have very broad recruiting base, and our top sports programs and our kids are very closely connected in our system," Ovrebo said.

"They can compete, but we don't make like No. 1, No. 2, No. 3 before they're in their 13th year. We think it's better to be a child in this way because then they can concentrate on having fun and be with their friends and develop."

<https://www.usatoday.com/story/sports/winter-olympics-2018/2018/02/18/norway-dominating-2018-winter-olympics-medal-count/350369002/>

Föreslagna åtgärder: -support research and development of children's sports bags so that they can take public transport to training and matches.

-support clubs with the cost of the bags for clubs who use public transport for children who play sport.

Motiv och bakgrund: Sport is coupled to mental health, democratic and social behaviours. Children who participate in sports maintain into adulthood are far more likely to have successful and contribute to society. This is all well known and documented.

The problem facing us is how to lift local sport participation, while reducing CO₂. A simple idea is to make luggage options work with public transport for children. Most kids like to be independent from their parents and showing that independence with their sport is a great step. But the gear involved inhibits this and increases the likelihood of car being used. Therefore we need the government to work with a few companies to make this happen. And enable kids to establish a long, strong and lasting relationship with their sport.

The sport bags will need larger wheels and special development to ensure that children can get on and off trains and buses.

Motion 227: **Sweden Sing for the Climate**

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Janine O'Keefe, Samuel Jarrick

E-post: janineoke@gmail.com

Sammanfattning: Other resources:

<https://www.youtube.com/watch?v=1aITLKyZhS0&feature=youtu.be>

<https://www.facebook.com/nic.balthazar>

<http://singfortheclimate.com/>

Föreslagna åtgärder: -att spela in en svensk/engelsk version av klimatsången Sing for the Climate, med skolklasser, kändisar, och deltagare på Klimatriksdagen.

-each and every government level will open their meetings with a Sing for the Climate

Motiv och bakgrund: Singing is an excellent way to bind us together in our unbelievable quest. The quest to return the climate to a reasonable level, eg. 350ppm.

It helps remove climate anxiety while giving us something in common. Our quest is so large that we need to use every type of inclusion tool to bring as many people on board as possible.

380,000 people in Belgium were part of this and we in Sweden can do better than that!!

Let's beat Belgium! https://www.youtube.com/watch?v=LRh9w5T0_Gc

Motion 232: **Arbeta för klimatsmarta livsstilar och visa att det ger bättre liv**

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Gerd Johnsson-Latham, Lena Pårup, Inger Lindberg, Magnus Ivarson

E-post: gerdjohnssonlatham1@hotmail.com

Sammanfattning: Vi 10% rikaste i världen förleds genom livsstilsmagasin, reklam och politiska partiers ” plånbokstänkande” att se välfärd som en fråga om konsumtion, trots att vi materiellt sett har det vi behöver. Vad vi INTE har som en följd av ensidigt materiellt fokus är en planet som klarar klimatförändringar och goda liv för framtida generationer, med ren luft, rent vatten, mindre gifter och god hälsa. Sverige bör genom seminarier, studier, forskning mm bli världsledande i att visa hur den rikare delen av jordens befolkning måste ta ansvar för framtiden, för ett paradigmskifte och hållbar välfärd.

Föreslagna åtgärder: Vi föreslår att

- regeringen tar olika initiativ för att bli världsledande i att möta klimathoten och visa att omställning inte behöver innebära mindre välfärd. De kan tvärtom genom att inriktas på klimatsmarta prioriteringar säkra centrala och bestående aspekter av välfärd som mindre växthusgasutsläpp, ren luft, rena hav, rent vatten, giftfri mark, minskad stress, mindre ohälsa mm.

Motiv och bakgrund: Mänsklighetens historia visar på en ständig vilja att uppnå bättre liv. Det har i alla tider inriktats på att tillgodose både grundläggande materiella behov och icke-materiella aspekter av välfärd, inte minst närhet till andra; tillhörighet, en känsla av mening och det som KG Hammar kallar inre tillväxt och inre hållbarhet.

Idag lever vi i en värld där välfärd alltmer ensidigt kommit att definieras som materiell konsumtion, särskilt för människor vars mest grundläggande behov sedan länge tillgodosett. Ekonomin styr, men inte i termer av ordets grundläggande betydelse hushållande med resurser utan våra livsstilar präglas av en kvartalsekonomi där naturen saknar ett pris. En ekonomi, där jakten på tillväxt skapat så stora klyftor att den rikaste procenten av jordens befolkning äger mer än den fattigaste hälften - men ändå får 80% av den tillväxt som genereras.

I sin rapport till Romklubben våren 2018 kallar Ernst Ulrich von Weizsäcker och Anders Wijkman världens tillstånd ” en social kris, en politisk och kulturell kris, en moralisk kris och en kris för demokratin” . De betecknar situationen också som ” en kris för ideologier och för det kapitalistiska systemet... med politiska beslutfattare som primärt låter sig influeras av investerare och privata företag.”

Weizsäcker och Wijkman pekar på hur de ekonomiska modeller som lett till dagens kvartalskapitalism bygger på teorier från 1700-talet när jordens befolkning bestod av en kvarts miljard individer totalt. De kallar den tiden ” den tomma världen” . Idag när vi är 7,5 miljarder och på väg mot 10 miljarder fungerar inte teorierna längre, för vi lever i en ” full” värld, med teorier där det saknas pris och värde på naturen, och där nästan en miljard barn, unga och gamla svälter.

Den rikaste tiondelen av jordens befolkning till vilka vi i Sverige hör står för 45% av världens alla utsläpp. Enbart den allra rikaste procenten står för 13 %, med utsläpp om 200 ton per person och år, enligt studien ” Carbon and Inequality: from Tokyo to Paris” . Vad som krävs är istället enligt rapporten ” Shared well-being on a healthy planet” .

Minskning av utsläppen är således mer en fråga om fördelning och rimlig hänsyn och solidaritet människor emellan, även om tekniklösningar också är nödvändiga.

Påven Franciscus har tagit en aktiv roll i arbetet för att skydda planeten och hävdar att ” de yttre öknarna växt så mycket på jorden för att människors inre öknar växt så fort” . Påven liksom många andra talar om vikten av en ny ” narrative” ; en ny berättelse där ren luft, rent vatten, giftfri mark och god hälsa står i centrum.

Dana Meadows påpekar att (min översättning): ” Människor inte behöver stora bilar de behöver respekt. De behöver inte proppfulla garderober de behöver känna sig attraktiva och känna spänning, variation och skönhet. ... Samhällen kan hitta icke-materiella sätt att tillgodose behoven, i en värld där vi vet att resurserna är knappa och utsläppen måste minska.”

Oxfordekonomen Kate Raworth, medlem av Rom-klubben, har framhållet behovet av en ny ekonomisk teori, som utformas efter nödvändigheten att möta allas behov, och som tar hänsyn till planetens gränser. Vi behöver reglera den största skuld vi har enligt Thomas Piketty den till naturen. Istället för att bygga livsstilar och välfärdsmodeller på en ekonomi och föreställningar om välfärd och livsstilar som primärt gynnar en liten minoritet och eroderar våra livsbetingelser behövs ett paradigmskifte och det Weizsäcker och Wijkman kallar en ny upplysning, och det Rane Eisler benämner en ” caring economy” .

Vi måste växla om till ett samfällt agerande och inte låta oss styras av kortsiktig kvartalsekonomi med krav på ständigt ökad avkastning som primärt gynnar en minoritet som tar världen som gisslan. Istället för växande privat konsumtion krävs nu investeringar i och forskning och utveckling rörande hållbara transporter, hållbart boende, hållbar produktion mm. Det behövs tydligt fokus på visioner, mål och styrmedel för att skapa hållbara och rättvisa livsvillkor, idag och för framtida generationer. Sverige, som ofta valt det bästa av olika modeller och varit ledande i miljöarbete bör bli världsledande i att

skissera modeller för hållbar, rättvis välfärd.

Arbetet bör bygga på åtaganden i Parisavtalet 2015.

Styrmedlen bör bl a kunna omfatta ekonomiska incitament, regelverk, lagar och långsiktiga, hållbara investeringar

Finansiering bör bl a säkras utifrån den FN-princip om att förorenaren ska betala för utsläpp och bidra till omställningar som antogs vid FN:s Världskonferens i Johannesburg 1992 om hållbar utveckling.

Motion 249:

Jämställdhet i hållbara infrastruktursatsningar och samhällsplanering

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Gerd Johnsson-Latham, Magnus Ivarsson, Lena Pårup, Inger Lindberg

E-post: gerdjohnssonlatham1@hotmail.com

Sammanfattning: Det krävs åtgärder för en jämställd och hållbar samhällsplanering som uppmärksammar könsspecifika skillnader som t ex visar att bilburna rikare män står för den största andelen utsläpp och föroreningar. Utformningen av skatter, subventioner och investeringar som rör i infrastruktursatsningar och samhällsplanering bör inte gynna denna grupp utan folkflertalet. Grundprincipen bör vara den som antogs vid FN:s världskonferens i Johannesburg 1992 om befolkning och utveckling som anger att det är förorenaren som ska betala.

Föreslagna åtgärder: Riksdagen bör

- stoppa skattelättnader till personer med tjänstebil; oftast män och istället subventionera god kollektivtrafik, som i högre grad används av kvinnor, unga och äldre.
- i likhet med bl a UK bör Sverige i all planering av boende, arbetsplatser och andra samhällsfunktioner arbeta för att ” mobilitet” inte primärt ger ökad valfrihet och välfärd åt bilburna (automobila) utan åt alla.

Motiv och bakgrund: I planering av investeringar, utformning av skatter och subventioner som rör livsstilar och konsumtionsval behöver hänsyn tas till att individer i praktiken sällan har helt fria val. Vi styrs av de begränsningar som våra ekonomiska tillgångar sätter (eller inte sätter, om vi är rika nog) liksom av sociala hänsyn och förväntade roller om vad vi ska göra som ” riktiga” män och kvinnor på alla livets områden: när det gäller val av yrke, hur vi tar oss till arbetet, omsorg av barn och närstående, fritid mm.

Medan kvinnor pga huvudansvar för hem och barn ofta förväntas stanna närmare hemmen (vilket fortfarande bekräftas i stadsbyggande och ” storregioner” i Sverige) så reser många män långa sträckor dagligen/månatligen, med bil och flyg. I Sverige står män för ca 2/3 av alla personkilometer som körs. Siffrorna torde vara än högre på energislukande motorcyklar och stora motordrivna fritidsbåtar. Kvinnor dominerar istället i de hushåll som inte har bil.

Resande och transporter står idag för cirka ¼ av energiförbrukningen och prognoserna tyder på kraftigt ökade transporter. Vad gäller resande så har män i ett historiskt och globalt perspektiv men också idag mycket större mobilitet och frihet att röra sig än kvinnor. Det är inte minst i ett globalt perspektiv mer mäns och särskilt välbärgade mäns resande, konsumtionsmönster och prioriteringar som gett upphov till dagens stora förbrukning av fossila bränslen och utsläpp av växthusgaser. Det är därmed mer mäns än kvinnors efterfrågan på bränslen och råvaror som ligger bakom jakten på och konflikter kring olje- och gasfält och handelsrutter för att säkra dagens ohållbara livsstilar.

I ett globalt perspektiv, men även i Sverige, dominerar män de beslut som fattas om fördelning av resurser

för transportändamål. Som Claes Tingwall på Vägverket uttryckt det: ” Transportsektorn planeras av medelålders manliga vägingenjörer, för män” . Det innebär att medel företrädesvis anslås till områden som män utnyttjar: bilvägar och reguljärflyg. Istället ter det sig självklart, med dagens låga räntor och vår kunskap om klimathoten, att göra stora investeringar i kollektiva transporter, som bussar och miljövänligt tågresande dvs hållbara transporter som är till för andra än bilburna. Mer väl utbyggda, tillförlitliga och billiga kollektiva transporter skapar också ökade möjligheter för kvinnor att ta sig till ett bredare utbud av platser där de kan arbeta eller utbilda sig vilket ökar kvinnors valfrihet, kompetensutveckling, inkomster, pensioner och arbetstillfredsställelse, och är hållbart för helheten.

Motion 260: **Certifierad Palmolja**

Ämnesområde: Livsstil

Motionär(er): Emili Nohrén

E-post: emili.99@hotmail.com

Sammanfattning: Om staten ger ut mer information till medborgare gällande palmoljeproduktionen och skillnader mellan certifierad palmolja och icke certifierad skulle det kunna påverka deras syn på livsmedlen de köper. I och med detta startas en process som med tidens gång kan leda till minskat inköp av produkter med icke certifierad palmolja.

Informationen kan användas för att uppmuntra affärer och företag att tänka över deras inköp av produkter och rikta in sig mer på certifierad palmolja.

Föreslagna åtgärder: Starta en process där staten ger ut mer information gällande utvinning av palmolja och dess konsekvenser.

Svenska affärer ökar inköpet av livsmedel och produkter med certifierad palmolja.

Motiv och bakgrund: En av världens viktigaste vegetabiliska olja är just palmolja. Det finns i godis, tvättmedel, smink och mycket annat. Många människor har ingen aning om palmoljeutvinningens konsekvenser, man är inte medveten om vad för effekter våra inköp bidrar till. Detta måste ändras. Otroligt stora ytor av regnskog har huggits ned för att ersättas av oljeplantager. I samband med detta har flera människor, djur och växtarter tvingats undan och fått deras livsmiljöer förstörda.

Oljepalmen är en mycket mer effektiv råvara till exempel raps eller solros eftersom den är mycket billigare att odla och hantera. Den växer året runt och är mycket enkel att hantera då den kräver mindre bevattning, bekämpning- och gödningsmedel än andra vegetabiliska oljor.

Men att bojkotta palmoljan gör sig ingenting till, för då kommer denna bara ersättas av någon annan olja som kommer att exploateras och överkonsumeras. Detta hjälper varken regnskogen eller lokalbefolkningen som drabbas hårt av de bränder som orsakas av palmoljeproduktionen. Istället så borde man sikta på en mer hållbar och ansvarsfull utveckling inom odlandet.

Istället för att bojkotta borde konsumenter ställa krav på att palmoljan bör vara certifierad enligt RSPO(Roundable on Sustainable Palm Oil) som följer ett regelverk som innebär rimliga arbetsvillkor, mindre sociala konflikter och skyddande av regnskogen. Inga nya plantager får skapas av det som är kvar av den orörda regnskogen och andra ekosystem. Så de företag som säljer och använder palmolja måste

skaffa ett certifikat för att bevisa att palmoljan de handlar med endast kommer från certifierade plantager för en mer hållbar produktion.

Källor:

<http://www.wwf.se/press/aktuellt/1617786-krav-certifierad-palmolja>

<http://www.wwf.se/wwfs-arbete/ekologiska-fotavtryck/palmolja-soja-och-forandrade-marknader/1551360-palmolja>
